

Zakaj so živeli tedaj mirno skupaj, a danes pa ne bi mogli?

Odgovor je lahek! Vsako sovraštvo ima mater in sicer tako mater, katera za svojo hčer noč in dan skrbi. Ta mati vsakega sovraštva je h u j s k a r i j a.

Pogledimo si Spodnji Štajar. Ali bi se Nemci in Slovenci sovražili, ako ne bi bilo hujskarije?

Kdo pa jo je povzročil? Žalibog, da moramo priznati, da so to hujskarijo in vso sovraštvo povzročili samo taki ljudje, kateri bi bili morali skrbeti za mir, ker jim je njihov nebeški učenik, naš Zveličar sam ukazal, da morajo skrbeti za mir, žalibog, da so toraj to jezikovno sovraštvo med dvema soseč-kima narodoma povzročili apostoli miru — duhovniki.

Toda ne pravi duhovniki, ne, tem ni za hujskarije, ne, pravi duhovniki niso povzročitelji tega sovraštva, povzročili je so in je vedno podpihujejo samo tisti duhovniki, katerim ni za sveto vero, temveč, katerim je samo za njihov žep, to so klerikalci.

Klerikalci so nam v vsakem oziru škodovali in tudi neizmerno škodo povzročeno od sovraštva med obema narodoma, toraj med Nemci in Slovenci imajo klerikalci na vesti.

Kdo izmed Vas je kedaj slišal, da bi kak sivol-as častivreden s t a r i duhovnik šuntal Slovenca proti Nemcu? Nihče! Mladi mlečnezobi kaplani pa, kateri so komaj zapustili šole, kateri ne poznajo življenja, ti Vas vedno in vedno hujskajo, češ „narodnost je v nevarnosti“!

Vso to hujskarijo, vso to sovraštvo povzročujejo ti mladi gospodeki, a ne iz prepričanja v Vaš prid kmetje, ne, temveč s e b i v prid. Ako se voda skali, potem se dajo v njej lažje ribe loviti. Ti gospodeki kalijo mir med Nemcem in Slovencem samo zaradi tega, da ta povzročeni nemir porablja za svoj ž e p, za svojo lastno — čast!

Seveda imajo pri tem gospodeki tudi pomagače in sicer pomagače, kateri so njim jednaki, in ti po-magači, dragi kmet, so — d o h t a r j i. No, da dohtarji niso Tvoji prijatelji, to pa gotovo veš iz lastne skušnje!

Mladenič sede za mizo in jé. Velikan, ki doslej ni dal glasu od sebe, oglasi se sedaj, rekoč: „Daj mi nekoliko kaše!“

„Tam je kuhinja in lonec, pa si pojdi kuhat sam, kakor sem si moral jaz, če hočeš jesti; sicer se pa poberi, da me ne razjeziš.“

A velikan se ne gane, niti ne zine besedice. Ko mladenič pojé kašo in vidi, da velikan še vedno stoji pred njim, pogleda ga srepo, rekoč: „Sedaj se mi pa le izgubi, da grem spat; tod mi ne bodeš razsajal in rogovilil, ker hočem imeti mir!“

Velikana razjezijo te besede; zatoraj iztegne roko, da bi prijel mladeniča za vrat; v tem hipu pa prime mladenič za prižgano svečo in mu jo vtakne pod nos, da velikan takoj odstopi.

„Velik si, in premalo te ni“, pravi mladenič, „toda veruj mi, da se te kaj malo bojim; in če bo-deš dolgo iskal, skoro jo iztakneš!“

Kako pa to ljubi kmetje, da še niste nikoli slišali, da bi Vas bili drugi uradniki (beamtni) sodniki in tako dalje k temu sovraštvu prigovarjali, da bi Slovence proti Nemcem šuntali?

Zopet samo neizkušeni častihlepni kaplančeki in njih prijatelji dohtarji! Ta dva stana sta povzročila sovraštvo, ta dva skrbita, da se vedno širi. Škod-trpita Nemec in Slovenec, kmet in mestjan — kor-pa imajo od tega edino dohtarji in farji.

Ali morda ni res? Samo to sovraštvo je bil odločilno pri zadnjih deželnozborskih volitvah in k-ima dobiček? Dohtarji in farji! Malo ne sami dohtarji so se zvolili za poslance, ti dohtarji pa svoj pridnim agentom v dolgih črnih suknjah tam zuna na deželi gotovo ne bodejo škodovali!

Mi mislimo, da je to tako jasno, da bi bil odveč o tem govoriti še dalje. Gotovo bode prišel čas, ko bodejo to sprevideli vsi kmetje. Bog daj, da se to nebi zgodilo p r e p o z n o!

Našim kmetom.

Spoštuj očeta in mater, tako ti ukazuje božja zapoved, toda ne le božja zapoved, tako ti ukazuje tvoje meso, tvoja kri; pri živali, katera je brez p-meti še ni nihče videl, da bi sovražila tisto bitje, katero jo je spravilo na svet, človek pa pride tak daleč, da povzdigne roko proti svoji materi, proti človeškemu bitju, katero ga je rodilo.

Pred par dnevi se je vršila v Mariboru poročna obravnava proti sinu, kateri je ubil lastno svojo mater. Ali je to mogoče, ali je mogoče, da bi kdo povzdignil roko proti materi, katera edino ljubi odkritosrčno svojega otroka?

Ako so otroci mali, stopajo svoji materi na noge, ako so odrasli, stopajo jej na srce! Z bolečinami je rodila mati otroka, in ko ta odraste, povzdigne velkokrat, posebno med kmeti, roko proti lastni materi in glej, — mati pa, ki ga je rodila, ona mu o-puti. A vendar pa jo pri takih prizorih boli srce.

Velikan ne odgovori ničesar, temveč se iztegne do police nad vratami in vzame ključ ž nje. „Pojdi m-menoj!“ reče mladeniču, in ta stopa za njim.

„Odpri vrata!“ veli velikan.

„O, le odpri jih sam“, odgovori mladenič, „ti si jih zadnji zaprl, zató jih tudi prvi odpri!“

Velikan mora sam prijeti za kljuko in odpre vrata. Ko prideta do kuhinjskih vrat, postoji zopet velikan in veli mladeniču, naj jih odpre.

„Prijatelj, ne jezi me, in odpri jih sam!“ odgovori mladenič; „ti si jih zadnji zaprl, ti jih toraj odpri!“

Velikan odpre vrata. Stopita v kuhinjo, kjer je prej mladenič kuhal kašo. Iz kuhinje so bile vrata v klet in sicer zaklenjene.

„Sezi na polico!“ veli velikan, „in vzemi ključ ž nje ter odpri!“

zavoljo lastne svoje osebe, temveč zopet radi svojega otroka.

Kje je vendarle vzrok iskati za tako postopanje kmečkih sinov in kmečkih hčer proti svoji materi?

Dragi mi, jaz bom Vam to povedal! Otrok, kar se je komaj in komaj naučil hoditi in govoriti, vidi vse dobro, kar se okoli njega godi in si vse zapomni. Ako na primer tak otrok sliši, kako lepo se pravi večerna molitev, kako molita oče in mati vsi posli, potem se mu vtisnejo v mlado njegovo misel neizbrizljive podobe, katere ga spremljajo na celotnem potu življenja! Ako pa sliši otrok kletvice, ako sliši, kako se oče in mati sovražita in preklinjata, ako vidi celo tepeta, potem gotovo ni čudo, da nima samega zaupanja proti njima, potem ni čudo, ako prej nauči robotih kletvic, kakor pa očenaša. Tudi prizori se mu vtisnejo v dušo, tudi te prizore nese s seboj v življenje. Kdo se bode potem čudil, ako odrasle, ko je odrasel, roko proti svojim roditeljem?

Dragi mi stariši, krivi pa niste Vi sami, da Vaša deca tako odraste, krive so tem žalibog tudi naše kmečke razmere! Otrok se pošlje, ko je dosegel svojo prvo leto v šolo! Seveda samo radi tega, ker to postava zahteva. Navadno ima tak otrok daljno pot; jutro rano odide in pride komaj proti večeru domov. Na pot se mu da navadno košček kruha. Otrok sedi celi predpoldan v šoli, predaleč je, da bi se opoldan domov in bi tam dobil kaj toplega za jesti. Zato pa hrusta svojo škorjico kruha in se klati okoli šole. Dobrega se seveda pri tem klatenju ničesar ne nauči. Deca je pač deca in ta uganja, kar se jim poljubi. Gospod učitelj mora iti k obedu in ne more paziti na nje; saj ve vsaki od vas, kateri ste odšli v domačo šolo, kaj ste vganjali v tem prostem času. Ko pa je prišla zima, pa še vas je grozno hladno zeblo. Zato ste se šli k bližnjemu krčmarju gret. Tam so bili pevci in pivci! Tako lušno je bilo, da ste komaj od te družbe odtrgali, ko je bilo treba zopet v šolo!

Dragi mi, vidite to je prva pohujšljivost za našo

„Jaz že ne“, reče mladenič, „kdor jih je zaklel, tisti jih naj odpre!“

Velikan mora toraj sam odpreti. Sedaj prideta prostorno klet, kjer ugleda mladenič tri velike kadi; prvi so cekini, v drugi srebrni denarji, v tretji bakreni novci.

Velikan se obrne proti mladeniču in reče: „Vi, ko bi me bil slušal in odprl vrata, raztrgal bi bil na drobne kosce!“

Poslušaj, in povem ti, kdo sem! Nekdaj sem bil gospodar tega grada in, dasi neizmerno bogat, vendar neusmiljeno tlačil in zatiral svoje podložnike. Ne samo, da sem grozovito zatiral kmete, celó ljubil sem jih. Zato se pokorim že malone sto let. Sedaj, katerega vidiš v teh kadeh, pridobil sem si krivici. S tem da me nisi slušal, ko sem ti velel odpreti vrata, rešil si me strašne pokore. Z denarjem, ki, kakor ti rečem: Tretjino obdrži sam, tretjino

deco. Vsaki, kateri pametno misli, mi bode to tudi pritrdil.

Ker pa nočem, da bi mislili, da Vam samo naštevam slabosti, ne da bi Vam tudi svetoval, kako se jih morate braniti, bodem Vam povedal, kaj nam je v tem storiti za blago naše dece.

Gospodje s farovža navadno pobirajo zbirco (beringo). Seveda je zbirca malone že povsod spreobrnjena v denarno plačilo, kmet mora plačati, a vendar pa pridejo „gospodje“ zopet po zbirco. Sicer jim je to postava prepovedala, a „gospodje“ rečejo, da ničesar drugega ne zahtevajo, kakor samo to, kar se jim prostovoljno da.

Dragi mi kmetje, take berače zapodite od hrama! Jaz mislim, da bi bilo mnogo boljše, ako bi to zbirco (beringo) porabili na drugi način. Dajte rajši vašemu šolskemu vodju, kar mislite dati, in naj se napravi sklad, iz katerega se bode plačala za vašo deco vsak dan vsaj gorka juha (župa) za obed.

Mi imamo hvala Bogu mnogo učiteljev, kateri so navdušeni za našo deco, mi imamo mnogo duhovnikov, kateri temu ne bodejo nasprotovali in bodejo rekli: „Jaz ne rabim zbirce (beringe), jaz že imam itak dovolj plačila, pogrebi, molitve, zvonjenje, blagoslovi mi dovolj nesejo; dajte raji, kar mislite dati, za Vaše uboge otroke, da ne bodejo stradali, da se ne bodejo po krčmah učili tega, kar jih bode itak prehitro učilo poznejše življenje!“

(Dalje prihodnjič.)

Marenberški konzum.

Na kaki črvivi podlagi stoji klerikalna organizacija tudi na Spodnjem Štajerskem, pokazal je to zadnje dni grozni polom v Marenberškem konzumu. To konzumno društvo obstoji namreč od leta 1899 in je ustanovilo kar tri podružnice, namreč v Ribnici, na Muti in na Breznem. Načelnik temu podjetju je nek Klobučar, katerega imenuje slovenski klerikalni list „krščanskega Slovenca“. Ta „krščanski“ človek zavozil je to „krščansko“ kramarijo tako

razdeli siromakom, tretjino pa izroči sedajnemu posestniku tega grada!“

Ko velikan to izgovori, izgine.

V tem se je že zdanilo. Mladenič vzame denar in stori ž njim, kakor mu je naročil duh.

Ker le ni videl straha, kakeršnega je hotel poznati, gre mladenič iz grada in se poda domov.

Na poti postane žejen, zato gre k studentu pit. Med tem ko pije, skoči žaba v vodo, in on se je grozno prestraši.

„No“, pravi sam v sebi, „sedaj pa vidim, da res ni straha, da je na sredi votel, okoli ga pa nič ni.“

Pripovedka o fantu, ki je z mačkami oral.

Bil je oče, ki je imel tri sine. Ko so nekoliko odrastli, dal jih je v šolo. Najmlajši pa ni